

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за академичната длъжност „доцент” в професионално направление

3.5. Обществени комуникации и информационни науки (журналистика –

художествени жанрове в телевизията)

от проф. дсн Снежана Борисова Попова, СУ „Св. Климент Охридски“,

Факултет по журналистика и масова комуникация

Конкурсът е обявен в Държавен вестник, бр. 64 от 16. 08. 2016. Единствен кандидат е д-р Жана Тодорова Попова. Тя е възпитаничка на Софийския университет – на ФСлФ и ФЖМК, работила е като репортер, редактор и водещ в университетското радио „Алма Матер“ и в Българската национална телевизия, завършила е редовна докторантура във ФЖМК, специализирала е в Словения, работи като главен асистент в катедра „Радио и телевизия“ на ФЖМК на СУ „Свети Климент Охридски”, за чиито нужди е обявен конкурсът.

Кандидатката представя за участие в конкурса една монография и 19 статии (две от които на английски), написани след присъждане на ОНС „доктор“ (16) и невключени в научната продукция по дисертацията (3). Всички те са публикувани в сериозни научни издания – годишници на факултети на Софийския университет, сборници от научни конференции и проекти, научни списания. Предложените за участие в конкурса трудове са посочени прецизно в отделен списък и представляват част от научното творчество на д-р Попова, което включва общо 2 книги и 34 статии, към които Университетската библиотека документира един отзив, осем цитата и общо 19 индексирани публикации. Като цяло документацията по конкурса е изрядна, отлично организирана, позволява да се проследи научното развитие на кандидатката и съответствието му с изискванията на конкурса.

От документацията също така личи, че д-р Попова присъства активно в научния живот и поддържа контакти с изследователи в различни сфери на хуманитарното и социалното знание. След защитата на доктората си (2010) тя участва с доклади по медийни теми в работата на 21 научни конференции, 5 от които – международни. Отбелязвам този факт още в началото на становището, защото смятам, че

способността на кандидатката да влиза в диалог и да го поддържа бележи цялото нейно научно творчество. Самите ѝ текстове са диалогични, в тях се задават въпроси, лансират се версии, въвеждат се контрааргументи и предположения, разтварят се „междини“ за коментари и бележки; дори заглавията много често съдържат противопоставяния и разделителния съюз „или“. Тъй като конкурсът е за научна длъжност, ще добавя, че ако в научната работа диалогичността е ценна, два пъти по-ценна изглежда тя в работата на преподавателя.

В творчеството на д-р Попова се очертават няколко тематични области. В първата – жанровете в телевизията – попадат половината от включените в списъка по конкурса статии, както и монографията „Жанрове и форми на забавлението в телевизията“ (2015), която фактически е основният труд. В него са обобщени и осмислени развитията на телевизионното забавление във времеви период от 1990 до 2015. Книгата има редица достойнства, главното сред които е постигнатото проникване зад развитията, към самия техен мотор, а именно – „промяната, която настъпва в нормата в представите за целите на телевизията“, ако си послужим с формулировката на авторката. Забавлението е видно от гледните точки на автори, продуценти, публика и на самата медия – съчетание от визии, което е нов момент в изследванията. Показано е познаване на българската и чужда научна книжнина, както и на изучаваната медийна материя. Сред постиженията поставям също така критическия преглед на дефиниции за утвърдени и нови телевизионни продукции в сферата на забавлението, направен чрез интересен вход в проблематиката – откъм названията и чрез проследяване на експанзията на назоваването с „формат“. В книгата има също така оригинални съждения и интерпретации за телевизионния театър и за фийчъра.

Именно тази първа тематична област кандидатката очертава като водещо поле в своята научна дейност. Списъкът на публикациите по конкурса дава възможност да се види как възгледът на д-р Попова за забавлението в телевизията се е развивал през изследвания на типове забавна продукция – филми и сериали, онлайн забавление, лайфстайл издания, литература върху видеоплатформи и т.н. Но се вижда също така, че въпросният възглед е укрепвал и през изследвания, посветени на информацията в телевизията, установяващи нездравите ѝ смесвания със

забавлението, през анализи на нови форми на участие на аудиторията, граничещи с нейната употреба, през вглеждане в професионалното поведение на журналистите, които участват в нови ролеви разпределения, при които като участник бива въвличана самата медия.

Отношенията между телевизия и аудитория са втората тематична област, в която се групират публикации, посветени на медийните трансформации, свързани с рецепцията. Сред постиженията на авторката тук ще изтъкна обосноваването на тезата за постепенното „отпадане“ на семейния модел на гледане, съпроводено с откъсване от наследените навици (№8), и типологията на включената/студийната телевизионна публика (№ 14).

Третата тематична област събира текстове, в които обект на внимание са различни социални и граждански аспекти на телевизионната/медийната публичност. Тук анализът на медийни практики често се разгръща като критически и има за свой хоризонт професионалната журналистическа мисия (№ 9, 18, 20). Присъстват ред интересни заключения – за употребите на жанра телевизионен театър, мислен като символ на „обществената функция“ на телевизията (№ 1, в частта за телевизионния театър), за функционирането на „национално“ и „местно“ в кулинарните предавания чрез стереотипите за града и селото (№ 10) и др.

Без да оспорвам основните творчески полета, очертани от кандидатката в авторската справка за приносите (жанрове в телевизията, медии и общество, медии и аудитория), долавам присъствието на още една приносна линия (забележима в публикации № 5, 6, 11, 12), по-скоро социологическа, която е интересна и същевременно перспективна за изследване: интерпретирането на променящите се ролеви конфигурации в телевизионния ефир в отношения със социалните връзки, които изобразяват, наподобяват и/или формират.

Неминуемата краткост на становището ме кара да се ограничи до два финални акцента. Първо ще спомена изградения изследователски стил на кандидатката, който я представя като оригинален учен: Всички статии (с изключение на една), предложени за оценяване в настоящия конкурс, съдържат емпирична част, т.е. в случая читателят се среща с 18 отделни изследвания. Става дума за наблюдаване и

проследяване на медии, понякога значително число, за точно фиксиран период от време (в публикация № 7 – за десет години); по-рядко – за интервюта със зрители. В общия случай д-р Попова търси вътрешната динамика в така получените медийни цялости, търси, така да се каже, разпадането им на „отделни движения“. Работи се с всички видове аргументация, включително чрез хипотези, които въвеждат в интерпретациите други възможни варианти. Запазена марка на авторката обаче остават вкусът към детайла, който отвежда във фини микроанализи, и търсенето зад видимостите, където стоят процеси, стратегии и интереси.

Ще се спра накратко също така на преподавателската работа на д-р Жана Попова. В бакалавърската програма тя чете своя основен курс „Художествени жанрове в телевизията“, води също така курс „Електронни медии“ (упражнения), както и „Учебно студио“. Преподава в магистърските програми „Електронни медии“ и „Онлайн журналистика и медии“. Участвала е в обмена по програма Еразъм и е ръководила досега 50 дипломанта – едно забележимо число, което свидетелства за уважение и висока оценка от страна на студентите. Участвала е и понастоящем участва в проекти по НИС – самостоятелно и в екип. Може да се прецени, че кандидатката балансира успешно преподавателската и изследователската си работа, като видимо се справя и с двете.

В заключение: Всичко, казано по-горе, аргументира ясно основанията ми без колебание да **препоръчам на гл. ас. д-р Жана Тодорова Попова да бъде присъдена академичната длъжност „доцент“.**